

МОРЕПЛАВАНТО Е ПОКАЗАТЕЛЪ
ЗА БЛАГОСЪСТОЯНИЕТО НА НАРОДА

ВЕСТНИКЪТЪ
Е БЕЗПЛАТЕНЪ

НАРОДА ИМАТЪ НУЖДА ОТЪ МОРЕ,
КАКТО ХОРАТА ОТЪ ВЪЗДУХА.

МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ

ДЪРЖАВА САМО СЪ АРМИЯ
ИМА ЕДИНЪ ЮМРУКЪ.
ДЪРЖАВА СЪ АРМИЯ
И ФЛОТЪ - ГИ ИМА ДВА!

ДРУЖЕДИЧНИКЪ ЗА МОРСКА ПРОСВЕТА И ОБНОВА

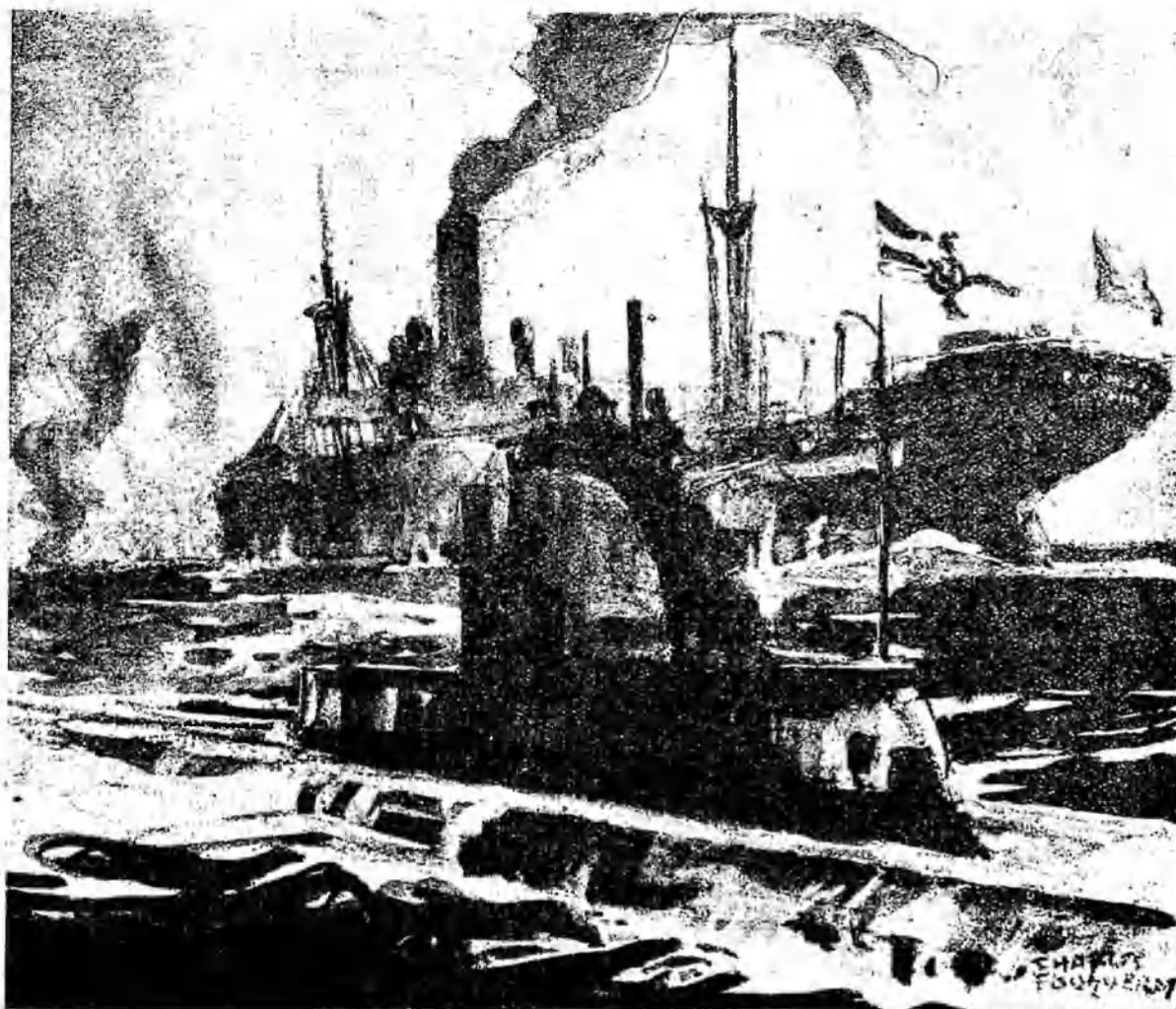
ДЪКОВОДИ РЕДАКЦИОНЕНЪ КОМИТЕТЪ

Година VI.

Варна, 15 декемврий 1939 год.

Брой 127.

**ФЛОТЪТЪ Е НАЙ-БЪРНИЯТЪ СТРАЖЪ НА ОТЕЧЕСТВЕНИТЪ ВОДИ
И НАЙ-СИГУРНИЯТЪ ЗАЩИТНИКЪ НА РОДНИТЪ БРЪГОВЕ**

Германски подводникъ прѣз прегледъ на единъ френски търговски корабъ преди да го потопи

ХРОНИКА

За бойните действия на нашия черноморски флот през време на Свѣтовната война

На 14. юлий 1914 г. съ обявяването общоевропейската война се взеха бързи мѣрки и се започна минирането на Варненския и Бургаския заливи.

По липса на специални кор. би — минни заградители, Щабът на флота разпреди до арсенала и Минната рота да се приспособи за тая цел единъ отъ пристанищнитѣ шалани, да се поправятъ и сглобятъ миннитѣ плотове, сръдства съвсемъ непригодени за целта, но нуждата заставяше да се импровизира.

Същевременно командира на Минната рота започна приготвянето на минитѣ за хвърляне. Следъ тая подготвителна работа която бѣше привързана на 6. августъ 1914 год. последва заповѣдь отъ щаба на флота, да се нахвърлятъ минитѣ по изработения отъ командира на Минната часть планъ, одобренъ отъ щаба на флота.

Тогавашния командиръ на Минната рота лейтенантъ Дечевъ Василь, веднага пристѣпи къмъ изпълнение възложената му задача, която на 8. августъ 1914 год. бѣ свършена успѣшно и безъ жертви.

Хвърлиха се предъ Варненския заливъ 142 мини и предъ Бургаския 18 мини.

Целта на преждевременното минирание на Варненския и Бургаския заливи бѣше да се попрѣчи на нашитѣ воюващи съседни по море да нарушатъ нашия строгъ неутралитетъ,

Следъ обявената вече европейска война, не можеше да се не очаква и нашето намѣсване въ войната къмъ една отъ групировкитѣ, което накара всички голѣми и мѣлки началници отъ флота да започнатъ усилено да приготвяватъ своитѣ части за бойни действия.

Тая многоочаквана и паметна дата се повече и повече се приближаваше и на 10/3 септемврий 1915 год. бѣ обявена обща мобилизация, а на 1/14 октомври 1915 г., последва нашата намѣса въ войната къмъ страната на съюза.

Още въ началото на войната 5/18 октомври 1915 г. освенъ наличнитѣ корабни сръдства и брѣговитѣ батареи бѣха придадени къмъ щаба на флота 2 германски подводника № 17 и 18, подъ общата команда на германския морски офицеръ капитанъ лейтенантъ Фирле, изпра-

тень въ Варна за връзка между турския и германския флотъ. Батареи отъ по голѣмъ калибъръ, водохвърчилна станция и трални катери бѣха изпратени едва следъ бомбардировката на варненското пристанище на 14. октомври с. год., което отчасти усили защитата на Варна.

Впоследствие варненския заливъ се превърна въ база за германскитѣ подводници действующи въ Черно море, и тѣ следъ своитѣ кръстосвания често идваха въ Варна на почивка и да си попълнятъ изразходванитѣ материяли и припаси, каквито имаха складиранни въ Варна.

Това обстоятелство още повече помогна да се засили защитата на Варна, понеже винаги се намираха на почивка нѣколко подводника, които същевременно пазѣха пристанището.

Трѣбваше руската ескадра да приеме действия срещу варн. пристанище за да се увѣрятъ всички, че на Черноморския ни флотъ му липсваха много още сръдства за защитата и че той не можеше да устои на едно по енергично нападение отъ страна на руския флотъ въ Черно море.

И действително на 14 октомврий с. г. руската черноморска ескадра дойде да бомбардира и унищожи варненското пристанище. Трѣбваше да разгледаме действията на руския флотъ и тия на нашия, усиленъ съ 2 германски подводника презъ тоя денъ, за да видимъ какво е направилъ противниковия и какво нашия при тая бомбардировка.

На 14/27 октомврий 1915 год. въ 0 ч. 25 мин. отряда отъ торпедоносци „Шумни“, „Дръзки“, „Строги“ и „Летящи“ подъ командата на началникъ отряда капитанъ-лейтенантъ Серафимовъ се завърна въ Варна отъ своето далечно и нощно разузнавание и търсение на руския флотъ, безъ да срещне и атакува последния.

Въ 6 часа и 15 м. пр. пладне се моформно-наблюдателнитѣ постове Галата и Св. Константинъ, донесоха въ Щаба на флота, че забелязватъ на хоризонта въ североизточно направление руската ескадра.

Въ 6 ч. 30 м. пр. пладне, последва устна заповѣдь отъ Флота до частитѣ:

1. Германскитѣ подводници № 17 и 18 да излѣзатъ на изтокъ отъ носъ Калиакра и да атакуватъ руската ескадра.

2. Брѣговитѣ батареи да бждатъ готови и щомъ се приближи руската ескадра на изстрела имъ, да откриятъ огънь и завържатъ бой съ нея, като и попрѣчатъ да чисти минното заграждение предъ Варненския заливъ.

(Следва)

ПОЩА

Редакцията благодари за следнитѣ получени дарения:

1. Георги Михайловъ — Казанлъкъ 70 лв.
2. Борисъ Бояджиевъ—Горна Джумая 50 „
3. Панайотъ Ивановъ Бургасъ 30 „
4. Гено Ивановъ Бургасъ . 30 „
5. Кирилъ Садразамовъ София 30 „
6. Борисъ Ивановъ—Варна . 20 „
7. Иванъ Етерски—гара Панагюрище 20 „
8. Димитъръ П. Цоневъ — Търговище 20 „
9. Димо Д. Павловъ —Варна 20 „
10. Петъръ Ковачевъ —Варна 20 „
11. Алекси П. Мариновъ учител—Варна 20 „
12. Петъръ Берберовъ учител—Варна 20 „
13. П. Панковъ гара Карлово 20 „
14. Йорданъ Н. Печевъ Плѣвенско 20 „
15. Георги Маневъ—София . 20 „
16. Григ. Ивановъ — София 20 „
17. Г. Даднановъ — София . 20 „
18. Алексан. Цанковъ—София 20 „
19. Коста Евстатиевъ—София 20 „
20. Люб. Димитровъ — София 20 „
21. Цвѣтанъ Боневъ—София 20 „
22. Хр. Харитоновъ — София 20 „
23. Пандо Блажевъ—София . 20 „
24. Николай Г. Милушевъ—Бургасъ 20 „
25. Дръ Любомиръ Константиновъ—Бургасъ . . . 20 „
26. Янаки Ж. Тончевъ Бургасъ 20 „
27. Йорданъ Димитровъ—Шуменъ 20 „
28. Мих. Георгиевъ — Варна 15 „
29. Митко Н. Поповъ—с. Поница—Бѣлослатинско . 15 „
30. Пенчо Пенчевъ — с. Бѣли Осъмъ 15 „

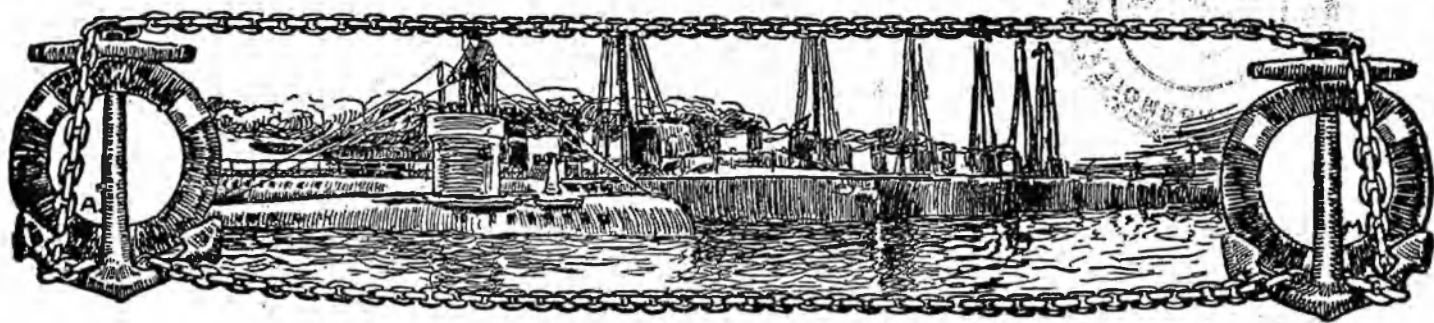
(Следва)

— Въ отговоръ на запитванията съобщаваме, волнитѣ пожертвувания за вестника да се изпращатъ по пощата съ пощенски записъ или въ гербови и пощенски марки.

Всички писма, снимки и помощи да се изпращатъ на адресъ
МОРСКИ ПРЕГЛЕДЪ—ВАРНА

— Умоляватъ се ученицитѣ, които извяватъ желание да получаватъ „Морски прегледъ“ да съобщаватъ домашнитѣ си адреси, а не тия до гимназиитѣ, до гдето вестника не ще бжде изпращанъ.

— Умоляватъ се абонатитѣ, при промѣна адреситѣ да известяватъ своевременно редакцията, като съобщаватъ и абонаментния си номеръ.

ЗА С В. НИКОЛА

Споредъ една стара легенда, патронътъ на моряцитъ се е родилъ въ втората половина на третото столѣтие въ ликийския градъ Патара.

Следъ смъртта на родителитъ си Св. Никола раздалъ всичкото си богатство на беднитъ и отруденитъ и тръгналъ на поклонение на Божи гробъ.

По време на пжтуването си патронътъ на моряцитъ направилъ много чудеса: той укротилъ внезапно разярититъ се водни стихии, които щѣли да погълнатъ живота на всички пжтници, възкресилъ единъ морякъ, който се убилъ при падане отъ корабния стожеръ, усмирилъ морскитъ вѣтрове и давалъ куражъ на всички моряци.

За живота и чудесата на Св. Никола има много легенди, предания и народни пѣсни.

Споредъ едни, той е затворилъ очи за винаги следъ кратко боледуване и е билъ погребанъ въ съборната цър-

ква на гр. Мира, а споредъ други той слѣзълъ въ глѣбинитъ на морето, при морския царъ, за да укротява неговитъ палави и жестоки дѣщери, които ежедневно мамятъ съ своята дивна красота къмъ морската пропастъ съ десетки моряци...

Въ нашитъ народни пѣсни Св. Никола се явява като ангелъ хранителъ и покровителъ на всички моряци и е тѣхенъ патронъ.

Въ една пѣсень се разказва, че когато Богъ е разпредѣлялъ службитъ на земята, той забравилъ Св. Никола, а когато си спомнилъ за него, го повикалъ и му казалъ:

— За тебъ останаха само дълбокитъ води на морето и стрѣмнитъ гордискали. Ти ще укротявашъ стихии на морето и ще пазишъ плуващитъ кораби и лодки.

Хиляди сж добринитъ на светия старецъ и за всичко, споредъ тѣзи пѣсни, той не иска нищо, освенъ да се раз-

даде една пита, една пара, една мѣра вино и една риба въ деня му.

На нѣкои отъ иконитъ го изобразяватъ седналъ на трапеца. Изведнѣжъ той престава да яде, унася се и чува, че до него достигатъ викове за помощъ на загиващи отъ корабкрушение моряци. Тогава Св. Никола вдига патерицата си и укротява побѣснѣлитъ морски стихии.

Красиви, хубави и поетични сж легендитъ, преданията и пѣснитъ за Св. Никола, но ние българитъ малко гипознаваме, защото малко познаваме и морето.

Ето защо нека поне въ деня на св. Никола, когато нашитъ моряци празнуватъ своя голѣмъ празникъ, всѣки българинъ се запита какво е направилъ той за нашето — българското море и да пожелае отъ сърдце по щастливи и по-радостни дни на родното ни корабоплаване.

Сбогуване на капитанъ I рангъ Сава Николовъ Ивановъ съ частитъ отъ Флота на Негово Величество

На 25 ноемврий н. г. частитъ отъ Флота на Негово Величество, квартируващи въ Варна бѣха построени на кея въ флотскитъ казарми, за да се сбогуватъ съ досегашния помощникъ Началникъ на Флота г-нъ капитанъ I рангъ Сава Н. Ивановъ.

Въ 8 часа се извърши вдигане на знамето съ церемония въ присѣдствието на новоназначения началникъ Флота на Негово Величество г-нъ капитанъ I рангъ Асенъ Тошевъ и досегашния пом. н-ка на Флота г-нъ капитанъ I рангъ Сава Н. Ивановъ, който следъ вдигане на знамето, поздрави строенитъ части и произнесе прощална речъ на която между другото каза:

„Естествено е, че раздѣляйки се съ васъ, съ вашитъ искрени моряшки сѣрдце, съ вашитъ бодри и жизнелюбни лица, съ военно-морската служба, съ която бѣхъ неразривно свързанъ 27 години и изобищо раздѣляйки се съ Флота на Негово Величество не мога да не изпитамъ мъката на раздѣлата, обаче, като войникъ, имамъ силата и твърдостта да сподѣля тази мъка и да се раздѣля съ васъ радостенъ и доволенъ, защото това е преди всичко желанието на нашия любимъ Върховенъ Вождъ и защото имамъ чувството, че съмъ изпълнилъ дълга си къмъ България“.

Завършвайки речта си г-нъ капитанъ I рангъ Ивановъ предложи да се извика мощно морско „ура“ за здравето, дългоденствието и преуспѣването на нашия любимъ Върховенъ Вождъ и Шефъ на Флота — Негово Величество Царъ Борисъ III.

На речта на капитанъ I рангъ Ивановъ отговори г-нъ капитанъ I рангъ Тошевъ съ сѣрдечни про-чувствени души, като изрази скръбта на чиноветъ отъ Флота за това, че въ този моментъ ги напуска и обещанието да следватъ примѣра на самоотвержена и неуморна служба, заветана отъ излизация старши началникъ.

По негова покана моряцитъ извикаха своето моряшко „Ура“ за здравето на досегашния имъ помощникъ началникъ на Флота.

Следъ това г-нъ капитанъ I рангъ Сава Ивановъ се качи на торпедоносецъ „Дръзки“ цѣлуна корабното знаме и съ моторната лодка „Вѣра“ отбѣсна отъ корабитъ, като се салютува съ 11 топовни изстрела.

МИННАТА ВОЙНА

Презъ последнитъ дни на миналия месецъ само въ едно денонощие потънаха повече отъ 10 кораба, съ общо водоизмѣстване 38 х. тона, натъкнали се на минитъ поставени отъ германцитъ около източнитъ брѣгове на Англия.

Морската мина представлява отъ себе си единъ снарядъ съ голѣма разрушителна сила, взриваващъ се въ зависимостъ отъ нейната конструкция, или при ударъ на кораба върху нея, или при близко преминаване на кораба до нея. Въ настоящия моментъ съществуватъ три вида заградни мини: котвени — които се закрепватъ за дѣното съ котва и оставатъ постоянно на едно мѣсто на опредѣлена дълбочина; дѣнни — лежащи на дѣното; плаващи — които се премѣстватъ свободно по течението на опредѣлена дълбочина и дрейфуватъ — премѣстващи се презъ опредѣлени промеждутъци отъ време, следъ което автоматически заставатъ на котва

на опредѣлена дълбочина.

Борбата съ тѣхъ е напълно възможна и действителна.

По способа на взриваването си, съвременнитъ морски мини се раздѣлятъ на галвано-ударни, антении, магнитни и електрически. Първата категория е общо известна и е била използвана най-широко още презъ време на руско японската война. Антеннитъ и електрическитъ мини се появиха за първи пътъ презъ свѣтовната война. Последната категория има взривателъ въ видъ на соленоидъ, сѣрдцевината на който се привлича отъ желязната маса на преминаващия надъ мината наблизо корабъ, и се взривава. Но радиуса на чувствителността на таква взривателни е ограниченъ.

Магнитнитъ мини иматъ за взривателъ единъ приборъ съ магнитна стрелка, която при преминаването на кораба се отклоня и привежда въ действие контактния механизъмъ.

Главната особеностъ на магнитнитъ мини е тази, че тѣ се поставятъ на морското дѣно кждето не могатъ да бждатъ заловени отъ миночистачитъ и другитъ кораби, занимаващи се съ почистване на минитъ.

При помощта на особенъ механизъмъ, въ мината се развиватъ магнитни сили въ всички ония случаи когато тя ще трѣбва да се повдигне нагоре. Мината бързо изплава и остава на дълбочина три метра подъ повърхността на водата, дълбочина напълно достатъчна за да се натъкне на нея и взриве кораба.

Магнитната мина е безжалостно слѣпо оръжие. Нейниятъ механизъмъ не ѝ позволява да прави разлика между военнитъ и търговскитъ кораби, между корабитъ на воюващитъ и неутралнитъ държави.

Електрическитъ мини се поставятъ обикновено въ ограждане на тѣсни фарватери или входи и се взриваватъ отъ брѣга съ помощта на електрически взриватели.

ПОДВОДНАТА ВОЙНА

4. **Корабитъ примки.** Така се наричали корабитъ типъ Decoyships, Q — Ships, — въ сжщностъ въоръжени военни кораби, прикрити подъ външната форма на безобидни търговски кораби, пжтуващи подъ неутраленъ флагъ. Тѣ разчитали на успѣхъ, особено презъ периода на ограничената подводна война, когато подводниците били длъжни да изплаватъ на повърхността за да провѣржаватъ документитъ и да претърсватъ срещнатитъ кораби. Чрезъ прилагане разни хитрости, тѣзи кораби успѣвали да се доближатъ до нечувстващия опасностъ подводникъ и по най-коваренъ начинъ да го потопятъ. Съ обявяване, обаче, неограничената подводна война, тѣхната дейтелностъ съвсемъ замира.

Жертва на тия кораби ставатъ 10 подводника (5.8% — 2.78%), което се дължи изключително на условията, при които е трѣбвало да се води ограничената подводна война.

Презъ августъ 1917 г. приспособениятъ за корабъ примка „Дунравенъ“, въоръженъ съ нѣколко прикрити орждия и съ две подводни торпедни тржби, командуванъ отъ строелеи английски морски офицеръ, срѣща въ Бискайския заливъ германския подводникъ UC 71. Съгласно предварителния планъ „Дунравенъ“ почва да бѣга, като се защищава само съ открито поставеното кърмово оржие, което, обаче, за да подмами подводника понаблизо, умишлено дава постоянно голѣми недоleti. Скоро „Дунравенъ“, използвайки нѣколко попаднали въ снаряди, дава видъ, че има повреда въ котлитъ, почва умишлено да изпуска много пара отъ една специално за това приспособена тржба и спира. При това, специалната команда, отредена да представя, че има вече паника на кораба, бързо наскочва въ лодкитъ и го напуска, докато укритата прислуга очаква готова при прикрититъ орждия приближаването на подводника. Тоя последниятъ, обаче, не се излѣгва и полтържа огъня отъ голѣмо рвзстояние. Скоро на кораба се появява пожаръ въ кърмата и една отъ приготвенитъ тамъ водни бомби се взривава. Сега вече преструващиятъ се за повреденъ „Дунравенъ“ действително е застрашенъ отъ потъване, защото въ горящата кърма били поставени не само прикрити орждия, но и всички артилерийски припаси. За гасене на пожара не е можело и дума да става, ако разбира се „Дунравенъ“ е искалъ до край да изиграе ролята си като напуснатъ вече корабъ. При това, подводникътъ постепенно почва да се приближава (до 400 м.), обаче, се укрива въ дима на паракода, така че, въпрѣки малкото раз-

стояние, „Дунравенъ“ не може да открие артилерийски огънь. Скоро следъ това на кораба се получава детонация на артилерийскитъ припаси, отъ която не само части отъ палубата, но и части отъ човѣшки тѣла се дигатъ въ въздуха. Отъ това подводникътъ разбира, че на кораба сж останали укрити хора. „Дунравенъ“, обаче, продължава да се преструва. Втора команда набързо напуска кораба, но две отъ орждията все още стоятъ готови съ прислугата си. Подводникътъ изстрелва едно торпедо срещу кораба, чийто орждия отъ взрива биватъ открити, обаче хора при тѣхъ не се виждали. Следъ това подводникътъ изплава наново, обаче, застава точно задъ кърмата на кораба, на кждето не можали да стрелятъ орждията му и почва да го обстрелва. „Дунравенъ“, обаче, още не се отказва отъ ролята си, надѣвайки се на дветъ си торпеда. Подводникътъ се потапя и минава наблизо разстояние покрай кораба, оглеждайки го съ перископа си. Това бива използвано отъ „Дунравенъ“, който стреля торпедитъ си, които, обаче, не улучаватъ. Второто торпедо бива видено отъ командира на подводника и съ това съвсемъ се открива играта на „Дунравенъ“. Тсй, вече загубилъ всѣка надежда да изиграе подводника, почва да иска по радиото помощъ отъ наблизо намиращитъ се английски контъръ-миноносци, обаче получава второ торпедо, скоро следъ което потъва.

5. **Надводни кораѣи.** — Най-удобни за използване противъ подводниците се оказватъ бързитъ контъръ-торпедоносци, ксито Англия не могла да отдѣли отъ бойнитъ си ескадри до тогава, до когато германския надводенъ флотъ е билъ още боеспособенъ. Пореди това, англичанитъ отначало използватъ старитъ контъръ-торпедоносци, както и множество въоръжени рибарски кораби, яхти и др., които общо взето, се оказватъ доста бавноходни за едно ефикасно преследване подводниците. Това скоро се схваща отъ англичанитъ и се почва постройка на специални типове „преследвачи на подводници“ — американскитъ преследвачи — шасьори, дълги 37 м. и толкова мореходни, че могли свободно сами да правятъ преминването на Атлантика. Съ приспособяването на тѣхъ хидрофсни и блогодарение мореходността и голѣмата имъ скоростъ, тѣ действително сж били опасни врагове на подводниците. Флотилии отъ тѣхъ отъ по 18 шасьора биватъ разставени въ канала Ла-Маншъ, при островитъ Фарое, въ Отранто и Корфу. Жертва на тия шасьори ставатъ 15 подводника, което дава процентъ загуби 9.1% на

4.16% . Жертва на рибарски кораби ставатъ 15 подводника, а на торпедоносцитъ и контъръ-торпедон. — 21 подводника, което прави за първитъ 9% на 4% , а за вторитъ — 12% на 6% . (Първия процентъ е смѣтнатъ върху числото на загиналитъ германски подводници, а втория, помалкия — върху числото на всички взели участие въ бойнитъ действия германски подводници).

6. **Подводниците.** — Английскитъ подводници, които въ началото на войната се използвали само за наблюдения на Германския заливъ и въ състава на надводния флотъ, почватъ да се използватъ противъ германскитъ подводници едва въ срѣдата на 1915 г., когато бива съзнато, въ противовесъ на мирновременнитъ схващания, че подводникътъ много сполучливо може да се бори съ другъ подводникъ. Скоро на всички по-важни подводни пжтища и мѣста почватъ да крейсируватъ съглашенски подводници, които причаквали тамъ германскитъ. Причакващитъ противника съглашенски подводници се намирали при тактически по-изгодни условия, защото цѣлия денъ сж прекарвали подъ водата, а акумулаторитъ си пълнѣли презъ нощта, до като преследващитъ надводнитъ кораби германски подводници или отиващи къмъ операционнитъ обекти такива, за да бждатъ всѣки моментъ готови за потапяне, е трѣбвало да пазятъ пълни акумулаторитъ си и да се движатъ повечето време надъ водата. За предпазване отъ опасния врагъ, тамъ гдето предполагали, че той ги дебне, германцитъ сжщо прекарвали деня подъ водата, движели се презъ деня на пълненъ ходъ съ зигзагъ — курсове. Това доста спѣвало дейността имъ и обикновено засипвали съ мини мѣстата за причакване отъ английскитъ подводници. Въпрѣки това, английското противодействие на подводната война сжщо съ подводници се оказва най-действителното контъръ-срѣдство. Така, 26 германски подводника (14% на 7%) ставатъ жертва на английскитъ. На пръвъ погледъ тази цифра не е много голѣма и далечъ отстѣпва на загубитъ отъ мини, водни бомби, таранъ и др. Като се има предъ видъ малкото число английски подводници, само около 120, които сж достигнали тѣзи голѣми резултати и като се сравни всичко това съ сѣромното число надводни съглашенски кораби (повече отъ 8,000 въоръжени рибарски кораби, шасьори, ведети и контъръ-торпедон.), които получаватъ почти сжщитъ резултати, ще се види, че подводниците сж най-действителното и най-ефикасно срѣдство за борба съ противниковитъ подводници.

МОРСКА МИНА

Единъ отъ основнитѣ принципи за водене на войната и боя, т. е. на стратегията и тактиката, презъ всички времена и за всички народи, на сушата, въ морето и въ въздуха, е билъ и е изненадата. Умѣлото използване и прилагане на тоя принципъ често пѣти е довеждало до пълно унищожение или най-малко до разколебаване, смушаване, объркване и въ всѣки случай до създаване на благоприятна обстановка за по-нататъшната борба и извоюване на победата. Приложението на тоя принципъ има своето най-широко мѣсто въ изкуството да се насочва и действа съ въоръжената сила, т. е. въ маневрирането съ войскитѣ и въ методитѣ и начинитѣ на борбата; но наредъ съ това изненадата може да се крие и въ сръдствата за борба—всѣко ново и непознато за противника оръжие донася бързи и голѣми успѣхи, най-малко докато неприятелътъ го опознае, изучи и открие съответното сръдство за противодействие или защита. Отъ тукъ и стремжътъ за все по-нови и по-нови изнамирения и усъвършенствувания въ военната техника.

Мината, като сръдство за борба на море, по характера на своето естество представлява пълно олицетворение на принципа на изненадата и то не като ново, непознато за неприятеля оръжие (въ това отношение, безспорно и тя следва пѣти на всички бойни сръдства, т. е. всѣка нова мина или всѣко нейно усъвършенствуване, останало тайна за другитѣ, всѣкога изненадва противника), а като такова, чието присъствие е всѣкога неизвестно и чието действие е винаги неочаквано. Скрита подъ водната повърхност, невидима и мълчалива, тя дебне своята жертва и съвсемъ ненадейно нанася удара си, понѣкога въ мѣсто и време, когато може би най-малко би могло да се предвижда нейното присъствие. По тая особеностъ на своята сжщина, мината стои единствена и осамотена всрѣдъ всички останали оръжия. Единичниятъ нейнъ сродникъ е само подводникътъ, който е, така да се каже, одухотворена, разумна мина, която при това притежава способността да се движи, търси и избира своя противникъ.

Разрушителната сила на мината, въ разнитѣ етапи на своето развитие е била различна, но тя винаги е била по-голѣма, отколкото тая на познатитѣ надводни сръдства, напр. артилерийския снарядъ или хвърчилната бомба, и то не поради количеството на своя зарядъ, който може да бжде и по-малкъ отъ тоя на снаряда или бомбата, а поради посоката на своя ударъ, насоченъ всѣко въ най-слабата и най-лесно

уязвимата—подводна частъ на кораба. Надводната, — даже и когато е незащитена, може да понесе съ десетки, а даже и стотици артилерийски или бомбени попадения, безъ да излѣзе отъ строя цѣлиятъ корабъ; едва когато бждатъ унищожени или поразени всички сръдства за борба и движение—артилерия, торпеднитѣ трѣби, машина, котли и пр., само тогава корабътъ ще бжде напълно обезвреденъ и неспособенъ за по-нататъшенъ бой. Наопаки, и най-защитения въ подводната си частъ корабъ, макаръ всичкитѣ му оръжия и двигатели да останатъ непожтнати, не може да издържи повече отъ две—три—пет минни попадения, а понѣкога и едно е достатъчно, за да бжде напълно и завинаги изваденъ отъ строя, защото минниятъ ударъ отнема възможността на кораба да се държи надъ повърхността на водата, възможността му да извършва каквато и да било бойна дейностъ, съ една дума—възможността му изобщо да съществува. Докато при артилерията и бомбата корабътъ има да се бори само съ разрушителната мощъ на човѣшкия гений, при мината съюзникъ на човѣка става и водната стихия, чието действие е несравнено по-мощно и неотразимо.

Въ това отношение близъкъ сродникъ на мината е само торпедото, което сжщо така действа върху подводната — най-уязвимата частъ на кораба. Обаче, до като мината, колкото и нападателни да бждатъ целитѣ, за които се използва, и колкото активни да бждатъ методитѣ на нейната употреба, тя все пакъ, въ края на краищата си остава едно неподвижно, позиционно сръдство за борба, торпедото — обратно—по характера на своята природа е всѣкога нападателно, активно сръдство, макаръ целитѣ, за които то се използва, да бждатъ понѣкога чисто отбранителни. Погледнато отъ тая страна, торпедото рѣзко се отличава отъ мината: въ това направление то има сжщитѣ свойства, както артилерийския снарядъ и въздушната или водната бомба. Голѣмото преимущество на мината, което липсва и на торпедото и на всѣко друго бойно сръдство, е нейното скрито изненадващо действие, което, както се изтъкна по-горе, я приближава само до подводния корабъ. Трѣбва, обаче, да се отбележи, че основната идея, заложена въ мината, съществува макаръ и въ ограниченъ размѣръ, и въ носителя на торпедото — торпедоносца, доколкото той се използва като корабъ за нощенъ бой или въ магла. Пълното си развитие тая идея получава само въ подводника, който е носителъ и на

мината и на торпедото. Колкото и да сж голѣми разрушителната сила на мината и материалнитѣ поражения, които тя нанася на противника, тѣ не могатъ да се сравнятъ съ моралното действие, което тя упражнява върху духа на неприятеля, дори и въ случай, когато тя не е докоснала никой вражески корабъ; фактътъ на нейното присъствие е на пълно достатъченъ, за да се прояви това нейно, тѣй силно и съ нищо неотразимо действие. Нѣщо повече, даже предположението, че известно морско пространство е минирано, колкото това предположение и да е малко въроятно или необяснявано, е вече психологически елементъ, чието значение не може да се пренебрегне.

Това морално въздействие е толкова голѣмо, че то се стоварва съ всичката си тежестъ не само върху слабитѣ и безволни характери, но и върху най-твърдитѣ и калени, зреложителни по своята нравствена усойчивостъ, натури. То угнетява, притиска и пречупва всѣка енергия или най-малкото смушава спокойната мисълъ на командуването, стѣснява неговитѣ движения, налага му ограничение въ маневрирането, принуждава го понѣкога къмъ нерешителностъ и колебливостъ, съ една дума свързва неговитѣ действия и става една сигурна предпоставка за успешна борба отъ страна на противника, който е поставилъ миннитѣ полета или който е по издържливъ духомъ, като му дава възможностъ да нанася резултатни удари, даже и тѣгава, когато материално е по-слабъ. Тѣкмо това свойство на мината, разбрено и оценено презъ миналитѣ и въ сегашната война, дава основание на мнозина да твърдятъ, че тя е оръжие на слабия срещу силния, което безспорно е право, обаче само за съотношенията въ нравственитѣ, но не и въ материалнитѣ сили на дветѣ воюващи страни, т. е. противникъ съ по-слаби материални сръдства, но съ голѣмо морално превъзходство, може да разчита да изтрѣгне за себе си победата. Голѣма и пакостна илюзия е, обаче, обратното — илюзия, която е приспивала нѣкои държави и много умове, — че може мината (а заедно съ нея торпедото, подводникътъ, хвърчилото и всички тѣй наречени сръдства на „малката война“), въ колкото голѣмо количество да бжде тя притежавана и използвана, да сломи единъ силенъ материално противникъ, разполагащъ съ мощенъ надводенъ флотъ, който при това е не по-малко изкусенъ въ своитѣ действия и стои сравнително не по-долу въ своята морална подготовка.

БОРБАТА ЗА ФИНСКИЯ ЗАЛИВЪ

Разгръщайки страниците на свѣтовната история и хвърляйки погледъ върху картата на Европа, ще установимъ, че Русия, която се счита за най-голямата държава въ свѣта, притежаваща обща повърхност отъ 21,413,000 квадратни километра (4,670,000 въ Европа и 16,743,000 кв. клм. въ Азия) е лишена отъ открити морета, улесняващи свободното корабоплаване презъ всѣко време на годината.

Отъ епохата на Петъръ Велики до настоящия вѣкъ, рускиятъ народъ е водилъ редица продължителни войни, за да се добере до незамерзващи зимно време морета и да осигури свободата на своите морски пътища.

Следъ Свѣтовната война обаче, съюзниците на Русия, създавайки умишлено малките крайбрежни държавици въ Балтийско море Литва, Летония, Естония и Финландия, отнеха значителна частъ отъ морския брѣгъ и лишиха тая огромна славянска държава отъ владението на Финския заливъ, като оставиха на Русия твърде малка частъ отъ крайбрежието въ източната половина на залива, около Ленинградъ.

Финскиятъ заливъ се разпростира отъ западъ на изтокъ, около паралела 60° с. ш. и притежава дължина 400 клм. и широчина, въ западната си частъ 60 до 70 клм., въ източната — между 27 и 28 меридиани до 120, а въ началото на тѣсния Кронщадски заливъ широчина та не надвишава 20 километра.

Това тѣсно пространство отъ водния районъ на Финския заливъ, което Русия притежава, повече отъ 6 месеца презъ годината се намира въ замръзнало състояние и е покрито съ ледени маси, затрудняващи твъ де много корабоплаването и прекъсващи достъпа и сношението по море на страната съ външния свѣтъ, което се установява отъ следващата таблица.

Части отъ Финския заливъ

Означенитъ въ таблицата черно стълбици показватъ месеците въ които заливътъ е покритъ съ ледъ.

Освенъ това, Финландия съ Аландските острови и Естония съ островите Йозелъ и Дагьо господствуватъ напълно въ Финския заливъ и държатъ ключоветъ на единственото руско пристанище въ Балтийско море — Ленинградъ.

Това малко прозорче на Русия въ Балтийско море, което ѝ бѣ оставено следъ Свѣтовната война, е въ пълна възможностъ да бжде застрашено и затворено всѣки моментъ отъ брѣговата артилерия и другите бойни срѣдства на прилежащите държави.

Въ следващата таблица е означенъ броятъ на корабите, които притежаватъ намиращитъ се въ Финския заливъ държави:

Видъ на кораба	Русия	Финландия	Естония
Линейни кораби .	2	—	—
Брѣгови брон.	—	2	—
Кръстосвачи .	1	—	—
Минни кръстост.	3	—	—
Флотиловодачи .	3	—	—
Избрѣбители .	12	—	—
Торпедоносци .	14	—	1
Подводници .	72	5	2
Минопоставачи .	—	1	2
Торпедни лодки .	60	7	1

Двата руски линейни кораба „Октомврийская революция“ и „Маратъ“ притежаватъ водоизмѣстване по 23,000 тона, скоростъ 24 мили и сж въоръжени съ по 12 — 305 мм. орджия.

Кръстосвачътъ „Кировъ“ притежава водоизмѣстване 8,000 тона, скоростъ 33 мили и въоръжение 6—180 мм. орджия, 12 торпедни трѣби и 2 самолета.

Флотиловодачитъ „Ленинградъ“, „Минскъ“ и „Харковъ“ иматъ водоизмѣстване по 2,900 тона, развиватъ скоростъ 35 мили и сж въоръжени съ по 5—130 мм. орджия.

Двата финландски брѣгови броненосци иматъ водоизмѣстване по 3900 тона, скоростъ 15 мили и сж въоръжени съ 4—254 мм. и 8—105 мм. орджия.

Освенъ означенитъ въ таблицата кораби въ строя, Русия има въ усиленъ строежъ следните още бойни единици (предназначени за балтийския флотъ): Единъ линейенъ корабъ съ водоизмѣстване 35,000 тона, скоростъ 30 мили и въоръженъ съ 9—402 м.м. орджия; 3 кръстосвача отъ вида на „Кировъ“ и 8 флотиловодача отъ вида на „Ленинградъ“.

Отъ таблицата се вижда, че Русия притежава значителенъ брой морски единици, които се нуждаятъ отъ свободенъ районъ на дей-

ствие и отъ добре защитена и безопасна опорна база. А знайно е, че поради близостта на финландската и естонски граници до Ленинградъ и малката кронщадска крепостъ, единственото изходно пристанище на Русия въ Балтийско море всѣкога ще бжде уязвимо, както отъ прилежащите държави, така и отъ всѣки противникъ, който би пожелалъ съ свситъ морски сили безпрепятствено да приближи и действа по ограниченото руско крайбрежие въ източната частъ на Финския заливъ.

За осигуряване защитата на морската си база и затрудняване безпрепятственото приближаване и навлизане на противниковитъ морски сили въ Финския заливъ, Русия въ последно време, чрезъ сключенитъ пактове за ненападение и взаимна подкрепа съ прибалтийските държави Литва, Летония и Естония, получи правото да създаде и устрои предни бази по крайбрежието и островите за защита на входоветъ и достъпите въ залива.

Водими отъ сжитѣ неотложни нужди и съображения, руските ръководни фактори дълго време преговаряха съ Финландия като предявиха искания да бжде отгмѣстена твърде близката до Ленинградъ финландска граница. Съ отстъпването на нѣкои финландски острови въ залива, крайбрежни селища и нѣкои области отъ Финландия, Русия целѣше да осигури защитата на своята база.

Както е известно, управниците на Финландия, отказаха да изпълнятъ предявенитъ отъ Русия искания, въпрѣки че тя обещаваеше срещу това да компенсиратъ отстъпката съ значително по-големи области отъ своята територия.

Неочаквано развитиѣ се следъ прекъсването на преговоритъ събития показваха твърде убедително, до колко разрешението на въпроса за защитата на Финския заливъ и осигуряване отбраната на базата Ленинградъ е билъ отъ голѣма и съдбоносна важностъ за Русия.

Борбата за владението на Финския заливъ се изрази въ жестока и кръвопролитна война между двете прибалтийски държави.

Въпрѣки многобройните жертви, които ще бждатъ дадени, рускиятъ народъ ще напегне върховни сили, за да получи следващото му се право да бжде независимъ господарь и да държи ключоветъ на собствената си врата въ Балтийско море, чрезъ която необятната руска земя диша и получава възможността да влиза въ прѣко съобщение съ всички страни въ Свѣта.

Куюджуклиевъ

ПОДВОДНАТА АТАКА НА СКАПА ФЛОУ

(2)

Предсказанията на адмиралъ Шееръ се оправдаха напълно. Трѣбваше да снематъ само подводната блокада и да извикатъ подводниците обратно, за да предяви противникътъ нови искания. На 23 октомврий отъ Вашингтонъ телеграфираха на Берлинъ: „Президентътъ счита за свой дългъ да предупреди, че той намира за възможно само такова примирие, което би осигурило на съюзнитѣ държави възможността да прокаратъ съ сила всѣко условие, което може да възникне въ процеса на преговоритѣ и което не би срещнало възобновяване на враждебнитѣ действия отъ страна на Германия“. По нататъкъ се казваше: „Преговоритѣ сж възможни само съ истинскитѣ представители на нацията, които биха били осигурени отъ действителни конституционни гаранции, като истински управници на Германия. Ако ли президентътъ ще има работа съ военнитѣ и съ автократитѣ — той ще бжде принуденъ да говори не за примирие, а само за предаване“.

Тази нота уязви дълбоко върховното командване. Хинденбургъ и Лудендорфъ, които сами бѣха повдигнали въпроса за примирие, сега бѣха за скжсване на преговоритѣ. Военниятъ съветъ въ главната квартира реши да се пристъпи веднага къмъ организиране на отбраната и поиска обявяването на страната въ „висша тревога“.

Въ изпълнение на това решение, нѣколко дена по-късно адмиралъ Шееръ телеграфира на флота да изпълни заповѣдь № 19 (походъ срещу противника). Въ тайнитѣ пакети изпратени отъ по-рано на флагманитѣ и командиритѣ на кораби, за които се предписваше да се разтворятъ по даденъ сигналъ, се даваха наставления за предстоящото генерално сражение съ британския флотъ. Боятъ трѣбваше да бжде решителенъ. Отъ цѣлия личенъ съставъ се искаше високо съзнание, за да е готовъ да се самопожертвува. Нощнитѣ торпедни атаки трѣбваше да бждатъ изкарани до край, па макаръ и съ загубата на всичкитѣ торпедни флотилии. Разхвърлянитѣ изъ морето ята отъ подводници и целелини трѣбваше да се нахвърлятъ непрекъснато върху британския флотъ, до неговата срѣща съ главнитѣ германски сили. Миннитѣ заградители трѣбваше да приготвятъ добре скрити клопки. Съ всичко това се целѣше да се отслабятъ англичанитѣ и по възможност да се изравнятъ линейнитѣ сили на противника, до началото на генералното сражение. Тѣй като всички операции се подготвяха въ извънредно голѣма тайна (за тѣхъ знаеха само

четири човѣка) — шансоветѣ за успѣхъ бѣха голѣми.

Каква целъ се преследваше при това? Изключително политическа. Незабавно скжсване на преговоритѣ и принуждаване на Англия и нейнитѣ съюзници да ревизиратъ условията за миръ.

Самиятъ фактъ за началото на дългоочакваното морско сражение, а едновременно съ това и появяването на императора заедно съ престолонаследника на преднитѣ позиции, заобиколенъ отъ представители на дворянството, трѣбваше по мнението на командването, да размърда маситѣ и да повдигне шансоветѣ за успѣхъ у противникитѣ на примирието. Получаваше се действително една неочаквана и особено ефектна картина. Отъ една страна грандиозна схватка между дветѣ най-могъщи флоти на свѣта, а отъ друга — кайзерътъ съ сина си подъ огъня на неприятелскитѣ куршуми. Какво впечатление за войската и за цѣлата страна!

Даже ако германскиятъ флотъ нѣмаше да добие оня успѣхъ, който си рисуваше неговото командване — поражението нанесено на британския флотъ би било толкова голѣмо, че Англия трѣбваше да слѣзе отъ вѣковния пиедесталъ на владетелка на моретата. Въ случай на възобновяване на подводната блокада (къмъ това Германия бѣ технически подготвена), Англия не би могла да се бори съ по-раншната интензивностъ. Още въ 1917 г. въ разцвѣта на английския флотъ адмиралъ Джелико бѣ изказалъ своитѣ съмнения по тоя въпросъ на американския адмиралъ Симсънъ. Въ тая областъ френскиятъ флотъ едва ли би могълъ да замѣни английския. Не би могълъ да го замѣни и американскиятъ, поради двусмислената позиция на Япония въ отношението ѝ съ С. Щати. Американцитѣ не биха се решили да изпратятъ своѣ флотъ, па макаръ само неговитѣ леки сили къмъ чужди брѣгове, тѣй като всичко, което Америка можеше да изпрати, бѣ изпратено. Още повече, че германскиятъ щабъ имаше основание да предполага, че като свалятъ Англия отъ господствувашитѣ позиции на морето и осъществятъ прочутия лозунгъ „свобода на моретата“ — това би послужило като стимулъ за Америка да свърши съ войната. По такъв начинъ операцията предприета отъ германскиятъ флотъ, не само че не отдалечаваше миръ, а напро-

тивъ го приближаваше, но само при съвършено друга международна обстановка.

Настъпи вечерта на 28. октомврий 1918 година — аечеръ на решителни действия. Въ бронираната стая на лондонското адмиралтейство, наречено „кабинетъ на войната“ въ тоя центъръ на невидимитѣ пжтища на шпионажа, на жичнитѣ и безжични донесения и наблюдателни постове и микрофони, вече отъ нѣколко дена какъ бѣ настъпила тревога. Чувствуваше се какъ нарастватъ събитията.

Хидравлическитѣ апарати изхвърляха листчета съ нѣкакви каблистически знакове. Секретаритѣ ги подреждатъ. Офицери съ пергели и линийки въ ржка нанасятъ чертички, пренасятъ съобразно новитѣ данни разноцвѣтни знаменца по всички морета и океани на грамадната, опъната на дѣска карта. — „Четирдесетъ и седемъ — двадесетъ!“ „десетъ — десетъ!“... „Височина на Испания!“ 42° 70' северна ширина. 10° 10' западна дълнина! Непонятна за страничния наблюдател работа. Една отъ най-забележителнитѣ страни на тайната служба на британското адмиралтейство — ловене въ ефира следитѣ на противниковитѣ подводници, оставяни отъ тѣхъ, при предаване на радиодонесенията.

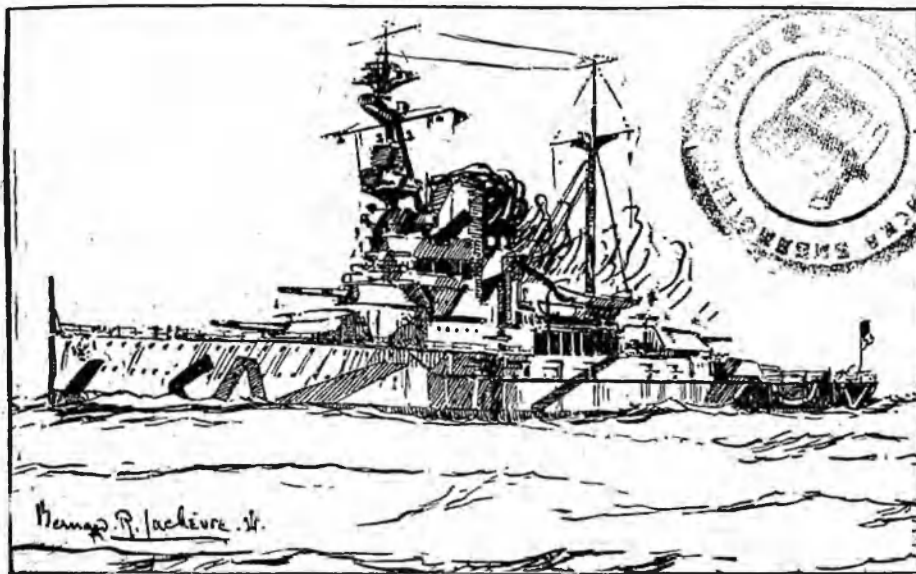
Рѣзъкъ звънъ. Офицерътъ взема слушалката.

— Съръ! Подслушвателниятъ постъ на Оркадскитѣ острови донася: „Въ морето се чува стдалечена вибрация, по всичко прилича да е отъ работата на мотори“.

Следъ нѣколко минути нова информация: „Вибрацията се усилява, направление югъ-юго-изтокъ.“ Още следъ известно време: „Ясно се чуватъ моторитѣ“.

Кърмовата частъ на флагмански корабъ „Баденъ“

Флагманският кораб на адмирал Бити „Куинъ Елизабетъ“

Офицерът взема листче, отбелязва нещо и натиска един лост. Разпореждането е вече предадено.

Две денонощия преди получаването на тези сведения в лондонското адмиралтейство, в Вилхелмсхафен на флагманския свръхдреднаут „Баденъ“ след издигането на флага се изви следният сигнал: „Адмиралът кани при себе си командира на „УБ — 116“. След четвърт час младия и смел лейтенант Есманъ, украсен с лентата на желязния кръст, стоеше пред командувачия. Освен Хиперъ въ салона се намираха началникът щаба на флота вице адмирал фон Трота и адмиралитъ Енришъ и фон Леветцовъ.

Командующият се обърна към Есманъ: „Днес всички подводни флотилии ще излъзат в морето, а на вас аз възлагам особена задача“. И адмиралът отпусна ръката си на рамото на лейтенанта и внушително каза: — „Да проникнете в Скапа-Флоу и да хвърлите въздуха флагманския кораб „Куинъ Елизабетъ“. Помнете — абсолютна тайна и никакви разговори по радиопредавателя, изключвайки разбира се, срещата с британския флот“.

След подробното обсъждане на операцията, адмиралът освободи лейтенанта.

„УБ — 116“ е в морето. Времето е благоприятно. Мъстата са опасни: на всяка крачка мини и капани.

Настроението на всички е съсредоточено. Обслужат не знае задачата, но чувства, че се готви нещо голямо и сериозно. Не напразно бързоходният кръстосвач и торпедоносци отидоха на всяко място, на товарени с мини.

Две хиляди минути! А линейните кораби бяха готови за път. Само „Баденъ“, който бѣ свързан чрез правъ телефонен проводъ с Берлинъ и главната квартира, стоеше още в Вилхелмсхафенъ.

Но ето че морето е изминато. Показаха се смътните очертания на Оркадските острови.

Дойде границата на ужасния риск. Зад нея се намираха страшните чудовища на британския флот. Срѣдъ тях е „Куинъ Елизабетъ“ — корабът на главнокомандувачия адмирал Бити.

Стъпва се. Мрътва тишина. Никакви чужди звукове не се чуват, нито даже шумъ от винтовете на стражевите кораби. Само водата се удря от борта.

...„В морето се чува далечна вибрация. По всичко прилича на работа от мотори“.

„УБ 116“ прави завои. Всичко както по рано е тихо. Взема курсъ съ направление към канала.

...„Вибрацията се усилва. Направление: юг-юго-изток“.

Подводникът се потапя. Над главата се поклащат черно-къргли страшилища с дълги опашки. Не дай Бог да ги закачатъ.

...„Скапа Флоу. Бързо. Говори Лондонъ. До командира на страже-

витъ постове на Оркадските острови. Да се предупредятъ електрическите батареи на минните заграждения, артилерията и всички наблюдателни кораби: към канала на Хокъ се приближава неприятелски подводник“.

Забиха тревога. Появиха се огнените букви: **тревога!** Подслушателят апаратъ се завъртѣ няколко пъти и замръ. Замръ в това направление, откъдето се чуваше най-добре вибрацията. Това бѣше точното направление, в което се движеше подводниятъ врагъ.

На подводника цареше по раншната тишина. Всички се бѣха обърнали въ слухъ. Целта е близка. Пѣ рулевата машина.

Същата тишина е и на станцията. Развълнувани лица, горящи очи. На комутатора лежи ръката на английския офицеръ.

Вибрацията се премѣсти. Съответно се измѣни и слушателния апаратъ. Врагътъ бѣ дълбоко всрѣдъ минните полета.

Ш... ш...! Микрофонниятъ апаратъ отрази шума на изпразващи се цистерни. — Изплаване!

— Време е!!!

Офицерътъ натисна бутона...

Спуснатитъ на сутринята водолази откриха срѣд останките на подводника кървавата куртка на командира и въ нея... тайния пакетъ. Този пакетъ бѣ издалъ на англичанитъ подробноститъ по подготовката на германския флотъ към генералното решително сражение...

Както виждаме през миналата Свѣтовна война проникването на подводникъ въ Скапа Флоу не се е удало. Въ сегашната война това се удаде навѣрно благодарение на особено щастливи обстоятелства и спокойната разсудливост на командира на подводника, който потопи „Роялъ Окъ“. Твърде възможно е германскиятъ подводникъ следейки да открие тайния проходъ водещъ за залива на Скапа Флоу, да е проникналъ въ него следъ нѣкой влизашъ корабъ. Само така може да се обясни, че слуховитъ апарати на подслушвателнитъ станции не са го открили. Историята ще ни разкаже какъ същиятъ е успѣлъ да се измъкне обратно.

Мичманъ отъ флота

СВЕДЕНИЯ ЗА ПОТОПЕНИТЪ КОРАБИ

На 19 ноември се е взривал на германска мина около източните брѣгове на Англия холандският кораб „Симонъ Боливаръ“.

Подъ кораба сж се взривали последователно презъ 15 минути две мини. Отъ намиращитѣ сж пжтници и обслуга сж се спасили около 310 души, останалитѣ 90 души сж загинали заедно съ кораба.

— На 21 ноември близо до източните брѣгове на Англия се е натъкнал на мина и потъналъ веднага японскиятъ търговски корабъ „Теракуни Мару“ — 11500 тона. На кораба е имало 180 души обслуга и 26 пжтника. Всички сж спасени.

— На 21 с. м. единъ германски подводникъ е потопилъ английския корабъ „Си Суиперъ“.

Отъ сжщия подводникъ презъ тоя день е потопенъ още единъ английски корабъ „Томасъ Хенкисъ“.

— На 23 ноември се натъкналъ на плаваща германска мина близо до източните брѣгове на Англия, английскиятъ истрѣбителъ „Джипси“ 40 души отъ обслугата му сж загинали. „Джипси“ е вториятъ английски истрѣбителъ който презъ тази война загива отъ германска мина.

Взрива отъ мината е билъ толкова силенъ, че чакъ постройкитѣ на брѣга били раздрусани отъ него.

— Презъ сжщия день предъ южното крайбрѣжие на Англия се е натъкналъ на плаваща германска мина и потъналъ гръцкиятъ товаренъ корабъ „Еленаръ“ 4576 тона. Обслугата му е спасена.

— Натъкналъ се е на плаваща германска мина и потъналъ английскиятъ миночистачъ „Араджонитъ“ 315 тонн.

— Риболовния корабъ „Салби“ 285 тона е потопенъ на 21 ноември на разсъмване близо до брѣговетѣ на Шотландия отъ артилерийския огънь на единъ германски подводникъ.

— На 22 ноември френскиятъ спомагателенъ кръстосвачъ „Адмиралъ Мушезъ“ е потопилъ въ водитѣ на Атлантически океанъ единъ германски подводникъ.

„Адмиралъ Мушезъ“ е билъ спуснатъ на вода презъ миналата година. Предназначенъ за картографна служба въ мирно време той нѣмалъ никакво въоръжение. Отъ началото на войната „Адмиралъ Мушезъ“ е билъ приспособенъ за борба съ подводницитѣ.

Подъ командата на лейтенантъ Солнѣ „Адмиралъ Мушезъ“ конвоиралъ нѣколко търговски кораби. Нощта била лунна. Командира му забелязалъ задъ своята кърма морегледа на подводникъ, който изстрелялъ едно торпедо по него. Подводникътъ се потопилъ, торпе-

дото преминало на 30 метра въ страни отъ френския кръстосвачъ, оставяйки на повърхността бѣла пѣнеста следа. Командирътъ веднага далъ заповѣдь да се насочатъ по следата къмъ това мѣсто, кждето предполагалъ че се е потопилъ подводника. Нахвърляли нѣколко водни бомби. Следъ малко хвърлили втора серия бомби. Скоро на повърхността на водата се появило голѣмо маслено петно и части отъ палубата на подводника. Това било доказателство че подводникътъ е загиналъ.

— Английското адмиралтейство съобщава, че на 24 ноември е билъ повреденъ отъ мина или торпедо кръстосвача „Белфасъ“ — 10000 т. Ранени били 20 души моряци.

„Белфасъ“ е спуснатъ на вода презъ 1938 г. и е кръстенъ отъ госпожа Чемберлейнъ. Въ състава на флота е включенъ едва преди започването на войната. Въоръжението му се състоеше отъ 11—15 см. орждия, 12—10 см. противовъздушни орждия, 4—78 см. и 16 орждия отъ по малкъ калибъръ. На борда си носи три хидроплана излитачи отъ катапулти. Развивалъ е скоростъ 32 мили.

— Британскиятъ корабъ „Мангалоръ“ — 8883 т., се взривалъ отъ мина презъ време когато стоялъ на котва предъ източните брѣгове на Англия. Обслугата му е спасена.

— На 24 ноември е потопенъ отъ германски подводникъ въ водитѣ на Атлантически океанъ наливниятъ нидерландски корабъ „Слидрехтъ“ Само петъ души отъ моряцитѣ сж спасени.

— Единъ германски минопоставачъ на 25 ноември се натъкналъ на мина отъ германското минно заграждане и потъналъ само за три минути близо до Келснолския фаръ. 33 души отъ командата му сж спасени.

— Хладилниятъ английски корабъ „Сусексъ“ — 11066 т. е билъ сериозно повреденъ отъ мина въ канала Ламаншъ.

— Финскиятъ корабъ „Британикъ“ 3100 т., натоваренъ съ дърва и книга, на 25 ноември е билъ хванатъ отъ единъ германски воененъ корабъ и закаранъ въ Германия.

— На 25 ноември френскиятъ рибарски корабъ „Клеръ“ е потъналъ въ Ламаншъ отъ взривъ въ котлитѣ му, причиненъ неизвестно отъ какво. Частъ отъ обслугата му е спасена.

— На 26 ноември е потопенъ отъ германски подводникъ английскиятъ спомагателенъ кръстосвачъ „Раулпинди“ — 16697 тона. На борда му е имало около 300 офицери и моря-

ци. Числото на спасилитѣ се не е известно.

— На 26 ноември е потопенъ сжщо край северозападните брѣгове на Англия полския океански корабъ „Пилсудски“ — 11294 тона. „Пилсудски“ се считаше за единъ отъ най-хубавитѣ и най-нови кораби на полския търговски флотъ. Билъ е построенъ въ Италия презъ 1935 год. До войната „Пилсудски“ поддържа-ше редовно съобщения между Гдиня и С. Щ. а следъ започването на военнитѣ действия се бѣ прибралъ въ едно отъ британскитѣ пристанища.

Отъ обслугата му и пжтницитѣ сж загинали около 40 души.

Спасенитѣ моряци разказватъ, че кораба се е натъкналъ последователно презъ две минути на две мини.

— Сжщия день се натъкналъ на германска мина и потъналъ английскиятъ корабъ „Хуквудъ“ — 926 тона. Само двама души отъ обслугата му сж загинали.

— На 26 ноември германскиятъ корабъ „Адолфъ Верманъ“ — 8577 тона е открилъ кингстонитѣ си и отишелъ на дъното на Атлантически океанъ за да не се предаде на единъ английски кръстосвачъ. Всички членове отъ обслугата му — 127 души и пжтницитѣ сж спасени.

— На 27 ноември холандския корабъ „Спаардеъмъ“ — 8857 тона поддържащъ редовна служба между Холандия и Америка, се е взривалъ на мина и потъналъ въ устието на Темза, приблизително на две мили отъ плуващия фаръ. Загинали сж четири души моряци и единствената жена пжтничка.

Въ една срѣща съ представителитѣ на печата морския министъръ на Франция Кампенки е далъ следнитѣ данни за резултатитѣ отъ водене на морската война презъ истеклитѣ три месеца.

„Борбата съ подводницитѣ се усилва всѣки день. Това ксето до сега е направено е повече отъ задоволително.

Въ продължение на 10 дни сж потопени три подводника. Германцитѣ запсчнаха войната съ 50 или 55 подводника. До сега тѣ сж загубили 30. Въ 1918 година германцитѣ имаха 150 подводника. Отъ тѣхъ на съглашението се бѣше удало да унищожи само 21.

Общо до 1 декември само отъ подводници и мини при английскитѣ брѣгове сж унищожени 162 английски кораба съ 639,695 тона. Загубитѣ на английския воененъ флотъ не влизатъ въ това число: за сжщото време сж загинали 1526 офицери и моряци и 250 души отъ търговскитѣ имъ кораби.

СТРАНИЦА ЗА МЛАДИТЪ

ХРИСТОФОРЪ КОЛУМБЪ

(Продължение отъ брой 124)

Колумбъ съзнавалъ много добре до колко неблагонадеждни били по-големата частъ отъ испанскитъ колонисти, мнозина отъ които били освободени затворници. За да се освободи отъ тѣхъ, мореплавателятъ обявилъ на 12 септември 1498 год. че е предстоящо заминаването на петъ кораба за Испания, съ които всѣки желающъ може да се завърне обратно въ своето отечество.

На 18 октомври 1498 год. корабигъ, натоварени съ златоносни руди, плодове и разни товари отъ новитъ земи вдигнали котва и се отправили въ открито море. Съ тѣхъ мореплавателятъ изпратилъ до испанскитъ владѣтели две писма. Въ едното Колумбъ далъ подробни сведения за новитъ открития съ пълни описания, данни и карти за новитъ испански владѣния, а съ другото писмо отправилъ молба до краля да отзове въ Испания сждията Ролданъ, който съ своитъ действия всѣвалъ смутъ въ колонията.

Ролданъ застаналъ на чело на единъ заговоръ, посрѣдствомъ който колониститъ отъ Еспаньола се раздѣлили на два враждуващи помежду си лагера, които дълго време водили дори и формени сражения и хвърлили колонията въ почти бедствено положение.

Колумбъ положилъ редица усилия, за да въдвори реда въ новитъ испански владѣния, като чрезъ дълги преговори съ водителя на възстаницитъ Ролданъ, успѣлъ най-подиръ, давайки обещания за пълно помилване и отстъпки на заговорницитъ, да възстанови реда и спокойствието въ колонията. Това било трудна задача за великия мореплавателя, защото предявенитъ условия на заговорницитъ уронвали твърде много престижа и достойнството на Колумба. Споразумението съ възстаницитъ било постигнато и подписано едва на 18 септември 1499 година.

Презъ октомври 1499 г. Колумбъ изпратилъ нови два кораба за Испания съ писмо до краля, въ което подробно описалъ събитията въ Еспаньола и разрушителното дѣло на сждията Ролданъ.

Колумбъ въ немилость.

Освенъ обвинението, следствие разочарованieto относно материалната доходност на ново-открититъ земи, срещу Колумба се сипѣли и

редица други обвинения. Неговитъ завистници и зложелатели умишлени разправяли, че мореплавателятъ не притежавалъ дори и най-основнитъ способности да управлява колонията и билъ твърде високомѣренъ и алченъ чужденецъ, който съ голѣмо пристрастие покровителствувалъ предимно приютенитъ въ Еспаньола свои роднини и сънародници.

Презъ време на своето последно пребиваване въ Испания Колумбъ съ горчивина се убедилъ за голѣмата ненавистъ, която испанския народъ ималъ спрямо великия мореплавателя и скорошната забрава на неговото дѣло, тъй като никой не пожелалъ да последва адмирала въ третата му експедиция къмъ новитъ земи. Ето защо Колумбъ съ мъжа можалъ да попълни обслугитъ на корабигъ предимно съ престѣпници, освободени отъ затворитъ. Тия именно затворници, на които мореплавателятъ издействалъ кралската милость и свободата, водими отъ алчностъ и зловернитъ свои наклонности, не захснѣли въ знакъ на благодарностъ да възстанатъ срещу своя освободител, когато подстрекавани отъ колумбовитъ противници, не се стѣснявали при пръвъ удобенъ случай да очернятъ и заклеятъ.

Виждайки голѣмото милосърдие на Колумба и значителнитъ суми, които той подарявалъ на църквата въ полза на борбата за освобождението на Божия гробъ, народътъ въ Испания се питалъ, отъ где и какъ е могълъ Колумбъ да притежава толкова много злато, а Колумбовитъ противници добавяли, че той навѣрно редовно с ограбвалъ краля, задържайки за себе си по-големъ дѣлъ злато, отколкото му се полагало съгласно постигнатото предварително писмено споразумение съ испанскитъ владѣтели.

Използувайки умѣло недоволството на народа и достигащитъ слухове за заговора на Ролдана и междуособицитъ въ Еспаньола, противницитъ на Колумба успѣли най-подиръ да разколебаятъ благоволенieto и довѣрието на испанскитъ владѣтели къмъ мореплавателя. Колумбъ изпадналъ въ немилость и испанския кралъ решилъ да изпрати нароченъ пратеникъ въ новитъ земи, който да разследва и установи на самото мѣсто истинността на си-

пачитъ се като градушка обвинения срещу великия мореплавателя.

За такъвъ пратеникъ билъ избранъ приближениятъ до кралския дворъ испански благородникъ Франциско Бабадилла, познатъ като честенъ и съ висока нравстаеностъ гражданинъ.

Ползувайки се съ пълното довѣрие на испанскитъ владѣтели, Франциско Бабадилла получилъ подробни устни указания и съответнитъ пълномощия на краля, който дори му далъ праздни бланки, носящи кралския подписъ, за да му послужатъ въ крайна нужда.

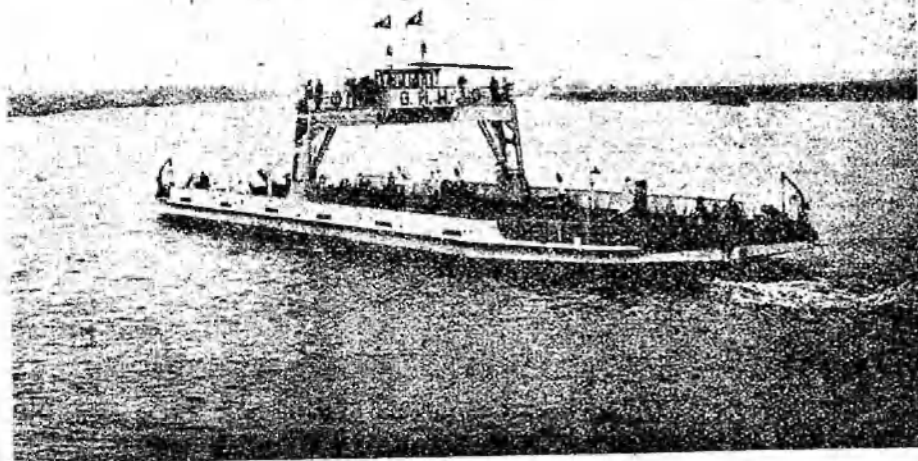
Презъ 1500 год. въ островъ Еспаньола се надигнало ново възстание на недоволници, предвождани отъ Адрианъ Мохика. Възстаницитъ се укрепили въ областта на селището Санто Доминго, намиращо се на западния брѣгъ на острова, гдето управлявалъ братътъ на Колумба, Диего. Заставайки на чело на отрядъ войници, Колумбъ се отправилъ срещу възстаницитъ и успѣлъ съ жестоки мѣрки и голѣма строгость да потуши възстанието. Мнозина отъ възстаницитъ били хванати и за наказание били оковани въ вериги и хвърлени въ затворитъ, а нѣкои за наказание били обесени и висѣли съ главитъ надолу извънъ крепостнитъ стени.

Съ това енергично справяне съ възстаницитъ и твърде строгото проявление на своята власть, влиянието и престижа на Колумба въ новитъ земи се повишили значително. Обаче това не продължило за дълго време.

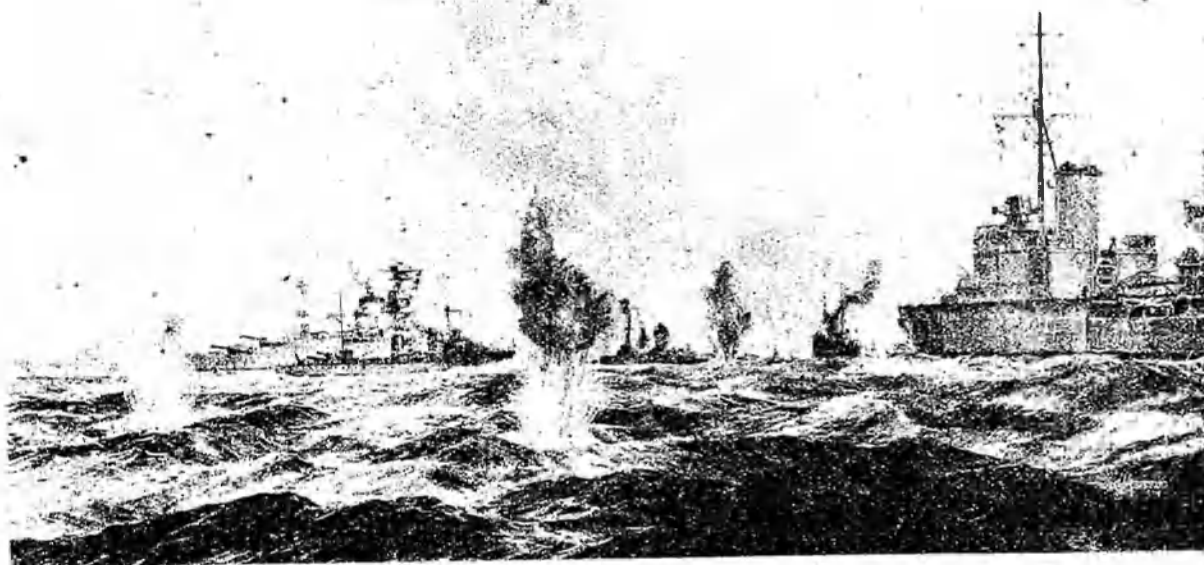
Сутринтъ на 23 августъ 1500 г. въ заливътъ на Санто Доминго, се появили неочаквано и хвърлили котва два испански кораба. Братътъ на Колумба, Диего веднага изпратилъ лодка съ хора, за да узнае какви сж намѣренията на посетителитъ. Пратеницитъ се върнали съ известието, че пристигналъ нароченъ кралски човѣкъ притежаващъ съответнитъ пълномощия и имащъ задачата да разследва случая съ възстанието на Ролдана.

Въ момента, когато корабигъ приближавали къмъ брѣга, Франциско Бабадилла забелязалъ висящитъ многобройни трупове по крепостнитъ стени и разбралъ, че му предстои разследване случая на ново възстание и нови размирици.

(Следва)

Железопътниятъ (фериботъ) корабъ Русе—Гюргева

Бой между германскитъ самолети и английскитъ изтрѣбители